

PANL Awards #20

[tekst] **Maurits Schmidt**

Op 15 april zijn de PANL-Awards uitgereikt. Zilver was er voor het commissioned werk van Frank Tielemans, Jaap Vliegenthart en Barrie Hullepie. Zilver was er ook voor het personal werk van Lucia Ganieva en in de categorie studentwork voor Nelske Elzer, Carla Kogelman en Els Zweerink. Twee genomineerden staken er volgens de jury bovenuit. Jeroen Hofman won Goud in de categorie Personal Places met zijn meer-voudig bekroonde serie Playgrounds. Katrien Franken won met haar portretserie Les Filles in de categorie Personal People Zilver, een Memberschoice en de PANL Award.

Jeroen Hofman

'Playgrounds' stuurde Jeroen Hofman (34) in voor de PANL Awards 2011. Bij dit woord denk je aan trapveldjes, kinderspeelplaatsen kan ook. Maar bij Hofman staan playgrounds voor terreinen waar rampenbestrijding wordt nagespeeld, geoefend. Door politie, brandweer, militairen. Hofman heeft er talloze gefotografeerd, en voor de PANL Awards een serie van acht ingezonden. Hij won er al de Zilveren Camera 2009 mee in de reeks Binnenland Documentair. Geïnteresseerd als hij is in 'de groepsconformiteit in dit soort mannenwerelden', fotografeert Hofman al jarenlang playgrounds. Hij studeerde in 2002 in Den Haag af op 'mensen met een zwaar beroep'. Grootvader was kompel, broer en zus korporaal bij de marine, vandaar mischien. "De eigen taal, de eigen gebruiken, hoe mensen met elkaar in die werelden leven, fascineert me." Hij fotografeerde ze ook veel in het buitenland, van Alaska tot Siberië.

Hofman begon op playgrounds gekadreed oefeningen te fotograferen, maar maakte het beeld steeds wijder. Nu staat hij op een dure, gehuurde hoogwerker en neemt de hele playground in ogenschouw. Inmiddels heeft hij, na 86 verschillende playgrounds in Nederland, het project afgesloten. Er komt nog een boek van. Pieter van Vollenhoven – wie anders voor dit onderwerp – heeft het voorwoord al af.

In het hebben van zoveel playgrounds ziet Hofman een typisch Nederlandse vorm van betutteling; alles onder controle willen hebben. "Wij behoren dan ook tot de beste in de wereld als het gaat om industriële brandbestrijding. Al vallen natuurlijk alleen de mislukkingen op, zoals bij de Schiphol- en de Moerdijkbrand. Toch waren de mensen daar wel degelijk op getraind. En als het goed gaat, hoor je niemand." Hij heeft de serie juist bij PANL ingeleverd omdat hij vindt dat deze prijs meer weg moet uit de hoek van 'de leuke reclamefoto' of 'de fijne vakantiefoto' ten gunste van de grotere projecten, zoals zijn eigen project en bijvoorbeeld 'Nomads' van Jeroen Toirkens. Hofman vindt PANL een belangrijke prijs. Hij is er trots op dat hij dit jaar drie keer is genomineerd. De tweede nominatie is een serie over dieren die voor bont worden gebruikt, en de derde een losse foto van de zwangere zwemster Marleen Veldhuis. Al bijna tien jaar doet hij mee en bijna elk jaar is hij genomineerd geweest.

Katrien Franken

Katrien Franken (40) heeft de serie 'Les Filles' ingestuurd. Het is haar derde deelname. Vorig jaar werd ze genomineerd voor haar serie 'Click'. Nu zijn het verstilde jongedames, zo weggelopen uit de negentiende eeuw of eerder. Dromerig, verweerd, schuchter weggijkend of in de camera. Met ingehouden preutsheid lijkt het: noli me tangere, raak me niet aan.

Waarom heeft ze juist deze serie ingeleverd? Franken: "Les Filles is een bijzondere serie voor me, waar ik me goed bij voel. Ik heb er veel research voor gedaan en tijd aan besteed. Ik had hem niet anders willen fotograferen. Les Filles is tevens het begin van een familieportret door de eeuwen heen, waar ik de komende vijf tot tien jaar aan wil werken. Ik ben Les Garçons aan het voorbereiden en heb gedachten over Les Mères en Les Pères."

Familie is blijbaar belangrijk voor Franken. Ze vertelt uit wat voor nest ze komt. "Vader en grootvader van moederszijde waren broodbakkers. Na het overlijden van opa, toen ik geboren werd, droeg mijn moeder de verantwoordelijkheid over een van de twee winkels. Ze scheidde toen ik vijf jaar oud was. Als vertegenwoordiger was vader veel onderweg, ik heb hem nauwelijks gekend. Hij kwam pas weer in mijn leven toen hij ernstig ziek werd. In de zes jaar voordat hij in 2002 overleed aan een beenmergziekte, heb ik hem samen met mijn tweelingzus en broer verzorgd, en leren kennen. Een intense eindsprint."

Wanneer en waardoor ontloek de liefde voor het fotograferen? "Ons milieu was met name gericht op de praktische kant van het leven. De liefde was niet communicatief gedreven en beweging aan de emotionele kant van het leven speelde zich vooral intern af. De gedachte dat je kunstenaar kon worden, lag niet voor de hand: er moest brood op de plank komen. Die weg heb ik een tijd gevolgd, al verlangde ik van jongs af aan al naar iets anders. Mijn nieuwsgierigheid naar uiteenlopende invalshoeken die verwezen naar vormen van communicatie, andere ervaringen, omgang met en verhouding tot ruimte, tijd en identiteit is daar ontstaan. Die nieuwsgierigheid blijft een grote inspiratiebron voor mijn werk."

Ze komt tot haar onderwerpekus door flarden, vluchtige visuele ontmoetingen, die prikkelen haar het meest. "Sommige dalen in en die betrek ik op mezelf, ontleed ik in mijn hoofd totdat het eigenlijk oplost. Als er geen gedachten meer zijn, behalve productieve noodzaak, weet ik dat ik goed zit. Ik richt me graag op het persoonlijke en durf steeds meer de vrijheid te nemen om mijn beschouwende karakter te laten spreken en de emotie daarin te laten zien. Het is veel eigener geworden en dat maakt me blij."